

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja nižanja cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrir opne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Kranjska industrijska družba in gozdne razmere po Gorenjskem.

Z Gorenjskega 18. avg. [Izv. dop.]

Gozdne razmere na Gorenjskem so po nekaterih krajih že uravnane, a po drugih se še le obravnava o njih. Niso mi sicer te zadeve iz aktov znane, toda v štirih letih svojega bivanja tukaj imel sem priliko videti in slišati marsikaj od te in one strani. A le eden glas je, da kranjska industrijska družba kmete in cele srenje silno zatira, in da kmetovalci in drugi upravičeni po nekih krajih skoro da ne morejo priti do pravice, katera jim gre in bi jim morala iti.

Nedavno so v gorjanskej srenji pričeli meriti gozd, kar ga dobe kmetje v odškodovanje služne pravice. Vsa ta stvar je tukaj res na precej dvomljivej podlagi, posebno, če se ta vzame iz narodno-gospodarskega stališča. Se ve da so obravnave odvezne komisije, prepri in pritožbe tekale dokaj let, in kaj bode nazadnje dobil kmet? — Ravno toliko bi imel dobiti, da živeti ni shajati ne bode mogel pri tem, a takoj poginiti tudi ne, in zatorej čaka naše kmetijstvo po Bohinju, Blejskej strani in nekaterih drugih krajih Gorenjske, počasi pa gotovi propad, če se te razmere ne predručajijo.

Sedanja vcenitev lesnih in sploh gozdnih potrebščin je po mnogih krajih jako jednostranska in prenizka za sedanje potrebe kmetij. Na drugej strani si je pa industrijska družba obdržala najlepši gozd za sebe, kmete hoče pa odškodovati večinoma z golimi skalnatimi brdi, katere so dosta visoko cenili, in tako bi imeli dobiti kmetje najslabši svet, pa še tega premalo.

Pa ne samo to. — Po več krajih so se kmetje z graščino še poprej vravnali, ter jim je ta prepustila neko mero gozda, ki so si ga že razdelili, ter uživali vsak svoj del. Po novejši postavi je industrijska ali obrtnijska družba vzela oni gozd pod svoje varstvo, dotle, da se izvrše služne zadeve, in zdaj, po zgorej omenjenej novejši vcenitvi, bi morali kmetje po več krajih še mnogo tega gozda izgubiti, kar so ga že prej prejeli in uživali, to pa zato, ker sedanja vcenitev toliko ne nese. — Katera pravica bo tukaj veljala, prva ali druga? Jaz mislim, če sem pred jednim tednom prodal mesarju vola za 100 gold., a denes pa cena pri živini poskoči, vendar ne morem mesarja siliti, da bi mi zato četrt ali polovico mesa moral nazaj dati?

Mnogo gospodarjev je prišlo ob pravico tudi vsled napovedbe. To so nekatere fužine in druge naprave, katere so imele staro pravico iz gozdov les jemati za oglje in druge potrebe. Po postavi je bilo treba vse to na-

povedati ali oglasiti do odmenjenega časa. Mnogi te stvari še vedeli niso, ali če so tudi slišali o tem, je marsikdo dejal: Kaj bom napovedal, saj mi moje stare pravice tako nihče vzeti ne more. No, ko je čas pretekkel, zapadlo je vse, bodi „stara“ ali nova pravica. Tega so mnogo kriva bila tačasna županstva, katera bi bila morala skrbeti za vsakega srenjčana ob času. Pa župani morda tega tudi sami niso razumeli, a bili so nekateri tudi dogovorjeni z graščino ali industrijsko družbo, da srenjčane niso na to opomnili in pustili mnogo pravic v miru zaspati.

Mnogo pritožeb se čuje od gospodarjev, da je tudi odvezna komisija sama po nekih krajih delala jako jednostransko in brezobzirno za upravičene gospodarje, a na roko industrijske družbi. Komur te zadeve niso skozi in skozi znane in se nij prepričal iz obravnave in aktov, se ve da ne more o tem soditi. Vendar pa bi bilo v interesu prava in zaupanja ljudskega, ako bi visoka c. kr. deželna vlada dala vso to stvar nepristranski pregledati, kajti tudi c. kr. komisija se utegne motiti, čeravno ne namenoma nepravilno postopati. Jaz bi lahko navedel podobne slučaje, v katerih je eden sam energičen in odločen protivnik krivično opravljal več svojih nesložnih sosedov, da je celo c. kr. sodnija krivo sodila, ker jej stvar nij bila znana od vseh strani.

Sicer pa tudi tukaj ne morem, da bi ne omenil nekaterih postranskih prikazkov, sem spadajočih. Znano je, da je Dolška srenja ravno tako kot vsaka druga imela prepri in pravdo z obrtnijsko družbo in s c. kr. erarom zastran gozdov in služnih pravic. In kak je bil rezultat te pravde za Dovje? — Tak, da ni ene pedi zemlje nijsta dobila, ni erar in ni obrtnijska družba na onih tleh, katere si je srenja svojila, in zdaj se menda nobena srenja na Kranjskem ne more z Dolško meriti, kar se gozda tiče. Njen svet se razprostira od vrh Triglava do vrh Kepe, skupaj blizu 18 tisoč oralov. Od tega so si ondašnji gospodarji razdelili do zdaj že čez 6000 oralov bližnjega in lepšega gozda, da pride na celo zemljo čez 80 oralov, na enega kajzarja ($\frac{1}{3}$) pa 28 oralov, ostali svet pa je še skupna last. Od te srenje se lahko reče, da stoji na trdnih nogah, kajti njeno bogatstvo in podlaga njenega blagostanja sta v gozdu. — Kaka se nam tukaj pokaže primera proti drugim srenjam v Bohinjske in Blejske strani, v Kranjskej gori itd. Tam sta pa nasproti ves najlepši gozd okupirala obrtnijska družba in c. kr. erar, kmetom pa pustila nekaj pustih skalnatih bregov. In vendar bodo kmetje v Bohinju itd. ravno tako morali živeti, davke plačevati in vse druge državljanske dolžnosti opravljati kot oni na Dovjem. — In kaj bi kdo mislil, da

je Dolžanom pomagalo, da so dobili svoje pravice? Nekaj to, da so imeli mej soboj prave, energične moze, kateri so se za srenjo vselej dobro potezali. Morebiti so imeli tudi boljše pravice v rokah, toda do svoje eksistence ima vsak pravico. Javna skrivnost tega je, da so pri vsakej volitvi v deželni zbor in dr. trdovratno volili vsakokratnega c. kr. okrajnega glavarja, da, še sedaj, ko je vsa ta stvar že v kraji, se ti narodni uskokci ne dajo pogovoriti, da bi šli v narodni tabor. In denes ti bo tam vsak kmet trdil, da so jim v kanceliji zato „na roko šli“.

No, taki prikazki in taka fakta so res pripravna, buditi vsakovrstne skušnjave in krive sodbe, posebno narodnjaku, češ, da ne bi kateri c. kr. uradniki tudi drugih paragrafov postavili na enak način tolmačili, kakor tolmači kámeniški c. kr. okrajni glavar § 19 avstrijske ustave.

Glavna podlaga kmetijstvu na gorenjem Gorenjskem sta živinoreja in gozd, kajti tukaj se ne pridela žita niti za domačo potrebo, kamo li za prodajo, da bi se iz tega opravile druge potrebščine. Zato mora kmet imeti dobre travnike in pašnike, da redi živino, a pri tem pa še gozda, ne samo toliko, da ga je za domačo potrebo, marveč tudi nekaj za prodajo lesa, da more pokriti posebne potrebe, ki nastanejo pri vsakem gospodarstvu od časa do časa. Sploh prikrivajo pridni in umni kmetijski gospodarji po Slovenskem, kjer so razmere ugodne kmetijstvu, redne gospodarske stroške, davke, plačila delavcem, obleko itd., z vsakoletnimi rednimi dohodki iz živinoreje in poljskih pridelkov; in dober gospodar mora biti ter imeti dobro uravnano kmetijo, da v naših časih sproti shaja, da ne pride še pri tem v dolgove. Če pa pride posebna potreba pri hiši, če prevzame n. pr. sin gospodarstvo in je treba izplačati doto bratom in sestram, takrat je lepo naraščen boršt, ki ga je priden oče ohranil, sinu najlepša in najgotovjša hranilnica, ki mu vsak čas stoji v potrebi na pomoč. Če tega nij, zabrede v dolgove in gorje mu potem. Kje pride pri nas največ kmetij „na boben“? Vsak dan vidimo, da po onih krajih, kjer kmetje gozda nimajo, ali pa so ga nenasiitljive graščine prisvojile, kmetom pa nič pustile.

Kako si moremo pa misliti, da bi kmetijstvo po Gorenjskem moglo obstati, če se mu vzamejo in spodrežejo redni in izvanredni prihodki, to je, če se mu vzemó pašniki in gozd, na kar se zdaj dela po teh krajih. To niso nobene šale in tu ne pomagajo nobeni sofizmi in pravno modrovanje. Postavno se služne pravice merijo po meri, kar je kdo nekdanje užival, in kmetje bi bili zadovoljni, če bi dobili to, kar jim po starejši pravici pripada,

a niti tega se jim ne dá. No, kakor so dandenes razmere, bi se tudi služne pravice ne smele meriti po starih pravicah, marveč po današnjih potrebah, kajti tudi stroški, davki, se dandenes ne merijo več po starej meri. Sploh današnje postave, kar se kmetijstva tičejo, so v mnogih obzirih brezobzirne, ali prav rečeno, premalo se ozirajo na praktične potrebe kmetijstva; ali če kmetijstvo pri tem na nič pride, ne bo moglo potem od postave živeti! — Zategadelj je treba tu in tam mnogo prememb, če hočemo, da kmetijstvo, prvi steber dežele in države, popolnem ne propade.

Se ve, da moramo na drugej strani tudi priznati pravice graščin, tukaj industrijske družbe, kajti gorenjske fužine so važen faktor za Gorenjsko v narodno-gospodarskem oziru. One morajo imeti les za oglje in druge potrebščine. Ali industrijska družba se tu ne drži načela, da bi les iz gozdov rabila le za svoje potrebščine in za oglje, marveč enako slabemu gospodarju je upeljala ropno gospodarstvo po gozdih, ter gredo vsako leto nezmerne množine lesa (hlodov za dilje) za kupčijo iz njenih gozdov, Jelovice, Brusnine, Mučaklje in drugih gora, a kmetu se meri skoraj na vago, koliko drva mora imeti, da si skuha južino, koliko lesa za plug in brano itd. Da bi pa tudi ta imel katero poleno za prodajo, da si more poravnati svoje potrebe, tega nikdo ne misli. Sploh se misli, da bi pri rabi lesa za oglje in domače potrebe fužin, tudi v večjej meri kot dosedaj, ne škodovalo gozdom, a uničila jih bode kupčija z lesom. Samo iz Belce, ki jo je c. kr. erar vzel kmetom v Gozdu in Kranjskej gori, pa jo je potem obrtnijska družba po nič kupila, gre v primeri okolo 10.000 hlodov na leto za dilje. Pri tem gozdu je posebno opombe vredno to, da srenji nij bil na prodaj, ki bi ga bila rada nazaj kupila, a dobila ga je obrtnijska družba. Tako stoji reči pa — „ja bauer, das ist was anderes“.

Vzemimo stvar še od druge strani. Našo zemljo in gore so tuji zmagovalci o svojem času prodali tujim gospodom in z njo vred naše ljudstvo. Če so ti gospodje in njih nasledniki svoje pravice do denes še ohranili, ravno tako ima ljudstvo tudi še denes pravico svojega obstanka, in dati se mu morajo pomočki, da more se ohraniti in razvijati tako, kakor zahteva današnji čas. Postavno načelo našega časa je, da mora posestnik tudi svoje lastne koristi žrtvovati občinim koristim srenje, dežele in države. V tej zadevi pa se po mnogih krajih koristi in obstanek celih srenj in okrajev žrtvujejo koristim posameznika. — To stvar bo torej treba gotovo še enkrat v roke vzeti, če ne zdaj, pa pozneje, če ne bomo hoteli imeti enkrat agrarnega socializma in komunizma.

Če so te zadeve na Gorenjskem uže zdaj tako neznosne, ko so pri obrtniškej družbi še domači možje, vsaj po imenu, in so le nekateri takozvani „volkovi“ na krmilu, kaj bi bilo Gorenjcem pričakovati še le v slučaju, ako bi imetje družbe tako ali tako prišlo v roke kake banke, to je v židovske roke, kar nikakor nij mogoče, kakor so prišle premogove jame doli ob Savi. Če bi se to zgodilo, potem pa mnogim krajem tukaj po pravici žuga propad kmetijstva, ako bi razmere tako ostale, kakor so sedaj.

Zato je res treba, da visoka vlada sama, katerej mora mar biti blagostanje posameznih in celih občin, te zadeve vsaj tam, kjer še nijso uravnane, resno v prevdarek vzame. To

pa toliko bolje, ker so se nekateri dotični, kakor je slišati, sami uže tje obrnili. — x.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 24. avgusta.

Cesar se je vrnil na Dunaj in šel v Schönbrunn. — Ker se dne 4. oktobra snidejo delegacije, pojde tačas cesarjev dvor za nekaj dni v Gödöllő na Ogersko.

Cesar **avstrijski** odpotuje dne 29. t. m. v Olomuc, dne 1. septembra pa na Gališko. Potovanje njegovo bode trajalo do dne 23. septembra meseca.

Petdesetgodišnico cesarjevo je zadnje nedeljo praznovalo svečano tudi **Brnsko** mesto, da si tudi so tamošnji nemški mestni očetje sklenili, da se to oficijalno ne bode zgodilo.

Zadnje nedeljo je minolo deset let, odkar je bil imenovan baron Rodić deželni namestnikom **dalmatinskim**. Čestitali so mu vsi uradi, vse občine, duhovenstvo in družbe, deželni odbor in mestno zastopništvo Zadarsko.

Vnanje države.

Nemška Bismarkova „Nordd. Allg. Ztg.“ piše: „Govor Gambette v Cherbourgu je omajal zaupanje v mir in je dokazal, da je stranka, ki je za vojsko, v republikancih močna. Politika Nemčije bode kakor doslej miroljubna, ali bojeviti duh sosedov sili Nemčijo, da išče varnosti v močnej vedno pripravljenej vojski“.

Denes, dne 24. avgusta, imela bi **Turčija** izročiti Črnogorcem Osinj, kakor so evropske vlasti zahtevale v svojej okrožnici. Turčija tega nij še storila, nego samo izjavila pripravljenost, da če izpolniti evropskih vlastij zahtevanje, a dovoliti jej morajo še tri tedne časa, da vse pripravi ter se dogovori z Albanci. Neverjetno je, da bi vlasti z nova podaljšale Turčiji obrok, kajti Turčija je imela dosti časa uže, da bi se „pripravila“ ter „dogovorila“ z albanskimi uporniki.

Nadalje se poroča o Turčiji, da hoče spomniti vlasti na določbo berlinskega kongresa, vsled katere se morata **Bolgarija** ter Vshodnja Rumelija razorožiti in opozoriti vlade na ruske prostovoljce v Bolgariji ter Vshodnjem Rumeliji. Turčija preti, da bode zasedla balkanske soteske. V tem slučaju — poroča se še — bode Rusija takoj zahtevala od Turčije dolžno vojno odškodnino. Turčija je ne bode mogla plačati, zato bode potem Rusija pripravila se na posredovanje z orožjem.

Iz **Dobruče** je baje javljal vojni minister rumunski, da je tam vse vznemirjeno ter se boji vedno ponavljajo in da je nedavno rumunska armada potokla 200 „bolgarskih vstašev“.

O **afganistanskej** zadevi piše angleški „Standard“: Vse se ugodno razvija in neverjetno je, da bi naši (britanski) vojaki ne mogli o pravem času prodreti proti Kandaharu. General Phayre je naznanil Robertsu v Kelet-i-Ghilzai o položnji sovražnika pred Kandaharom. Mej armado Ayub kana se je vnel razpor ter se Heratci vračajo domov.

Dopisi.

Iz Postojne 21. avgusta. [Izv. dop.]

Kakor po celem Avstriji, tako se je tudi pri nas petdesetletni rojstveni dan našega presvitlega cesarja slovesno praznoval in sicer ne samo od udanih tržanov, ampak tudi od vsega vojaštva, katero je zdaj ravno na vajah tukaj.

Uže nekaj dni preje delale so se velikanske priprave, da slovesnost kolikor mogoče veličastno izpade. Ker se je spored razglasil, prišlo je dosti gledalcev iz okolice, tako na pr. iz Planine, iz Rakeka, Cerknice itd., da si ogledajo v resnici velikansko svečanost.

Dne 17. t. m. popoldne delalo je vse hitro, hiše so se venčale z raznimi zastavami, narodnimi in cesarskimi, šatorišča vojaška bila so z zastavami, transparenti, lampijoni itd. ozaljšana, in ko zagrmí ob 8. uri zvečer trojni

pok topov na severnem izhodu trga, bile so na mah vse hiše veličastno razsvitljene. Pod lipami pred gradom napravili so se ovenčani sedeži za višje vojaške poveljnike: nj. ekselencen feldmaršallieutenant Schmigoza in generala Vilecza. Polno ljudstva gnetlo se je po ulicah in ko se začuje glas, da pride skozi trg velikanska vojaška baklada, postavilo se je ljudstvo na obeh straneh ceste tako v redu, da se je mogla baklada prav lepo urejeno naprej pomikati. Tri godbe spremljale so bakljenosce. Črez 1000 mož nosilo je lampijone in sicer v barvah svojega polka. Najprvo došli so takozvani „heroldi“, v starodavnih oblekah na konjih in z zastavami v rokah, potem husarji noseči v enej roki lampijon v drugej držeči vajeti konj. Za temi bile so deputacije posameznih polkov, v sredi se je pomikal lepo ozaljšani triumfni voz, na prvej strani s podobno presvitlega cesarja, na drugej z dvoglavnim avstrijskim orlom, na tretjej s črkami F. J. I., in na četrtej 18. avgusta 1830, 18. avgusta 1880, vse lepo razsvitljeno. V vozu sedeli so zopet raznotere branže vojakov, in sicer od vsacega pešpolka in lovcev eden, puške z nataknenimi bajoneti držeči, husar s potegneno sabljo, in topničar s svojim nožem v roci. Zadnji so prišli lovci. Pred deputacijo vsacega polka svirala je dotična godba. — Ko tako lepo urejena baklada doide do grala, prične se serenada, pri katerej so vse tri godbe svirale. Prva godba nastopivša zsvirala cesarsko himno. Najvišja poveljnika stojé in razoglava poslušata cesarsko himno, in ko se ta konča, zadoné burni „živio“ domačinov in hrvatskega polka Jelačić, pa tudi živahni „hoch“ nemških „Hesov“. — Ko je še druga in tretja godba s svojim sviranjem serenado dokončala, vrnila se je baklada zopet nazaj v šatorišče in gledalcu, ki je to pomikanje lučic opazoval, se je zdelo goreče morje. Kamor si se obrnil, povsod si videl od kresov razsvitljene hribe.

Za drugi dan 18. t. m. določena je bila vojaška maša na prostem, katera se pa žalibog zaradi deževnega vremena nij mogla brati, nadomestiti jo je morala maša v tukajšnji farnej cerkvi, pri kojej so se od strani vojaštva pri posameznih oddelih maše salve streljale. Ob 1. uri je bil v hotelu pri „ogerskej kroni“ oficirski diner in tudi podložni vojak si je pustil v svojem šatorišču dišati nekoliko pečene jagnjeta in okusil slastnega vinca. Po 4. uri se je pričela prosta zabava v šatorišču. Smeha je bilo za gledalce dovelj, ker tukaj se je par hrvatskih vojakov obleklo po turško in svoje burke uganjalo, tamkej videl si pripeljati se na navadnem lojternem vozu nemške vojake oblečene kot „culukafre“ itd. Ne bom se dalje spuščal v razpravo nadaljne priproste vojaške zabave, ampak omenjati moram, da se je Nj. ekselencen gospod feldmaršal-lieutenant zelo radodarnega skazal. On je bil videti mej vojaki kot oče mej svojimi otroki, bil je od burnih „živio“ „hoch“ in „eljen“ sprejet. In ko so se Hrvatje v kamenolučanju, v borenju in metavanju mej soboj poskušali, je vsakatega zmagovalca obdaroval s srebrniki. — Zvečer bil je v zato pripravljenem in ozaljšanem prostoru v šatorišču oficirski souper, šatorišče je bilo vse razsvitljeno in lampijononosci šli so sprva svoje oficirje pozdravit, potem so se pa zopet v Postojno podali. Na Nanosu videl se je rdeči in modri bengaličen ogenj, a zadnjega je pa popolnoma prekosil bengaličen ogenj na našem starodavnem Soviču. Tu so goreli zraven rdečega, modri, potem beli, zeleni, rumeni

in še raznih barv ognji in ljudstvo je kar vskliknilo pred tako lepim panoramom. Na zaloškem spuščali so se pa lepi raketi in sicer tako hitro jeden za drugim in tako lepo, da se je bilo kar čuditi. In tako sta se dva dneva končala v veselju in ljubezni do našega presvitlega cesarja.

V četrtek 19. t. m. zapustil nas je polk Hes št. 49, ki ostane do 1. pr. m. v svojej garniziji v Gorici in pa hrvatski polk grof Jelačić št. 79, ki se nam je bil s svojo uljudnostjo in bratoljubjem zelo priljubil. Dne 1. p. m. pride iz Trsta zopet polk Jelačić in bodo v našem okraju zbrani 4 pešpolki namreč tudi polk Erzherzog Albrecht št. 44, garnizija Trst, in polk baron Allemann št. 43, garnizija Pola, 8. batalijon lovcev, garnizija Koper, rezervni polk iz Ljubljane, eskadron huzarjev iz Maribora, topništvo ljubljansko in goriško in pričeli se bodo velikanski divisijski manevri, ki bodo trajali do 15. pr. m.

Iz Šmartnega pri Litiji 20. avgusta. [Izv. dop.] Kakor so vselej in povsodi skazali Slovenci lojaliteto do svojega vladarja, moram zabeležiti, da so to storili tudi v našem malem Šmartnu zdaj, ko je bila 50letnica našega presvitlega cesarja. Tega dneva so se združili zavestni narodnjaki našega Šmartna in priredili jako lepo razsvitljavo s streljanjem možnarjev in pritrkavanjem zvonov.

Vtorek večer, ko je prvi strel možnarjev naznanjal razsvitljevanje, bili so ko bi mignil štiri poslopja, in sicer farovž, beneficija, pohoštvo gospoda Jakliča (vrlega narodnjaka) in šola v jedneji svitlobi, z lepimi transparenti in lampijoni okinčana. Prva pohvala o tej zadevi gre našej prečastitej duhovščini; nadalje gospodu Josipu Jakliču kakor tudi tukajšnjemu nadučitelju; vsi so očitno pred svetom pokazali svojo udanost do vladarja.

Ko so ti narodnjaki storili pri tej priložnosti vse kar jim je le mogoče bilo, da bi 50letnico presvitlega cesarja Franc Josipa I. spodobno slavili, nij tudi preostajalo drugim nenarodnjakom, kakor dela poprijeti se, in razsvitljevati pričeti.

Pri ovej priliki moram omeniti, da imamo sedaj pri nas tako visoko čislano obče spoštovano duhovščino, da se sme prav zanesljivo za izgled drugej postaviti v vseh obzirih. Ravno taka pohvala kakor sem omenjal o našej duhovščini, tako velja o našem nadučitelju gospodu V. Pinu.

Iz Črnomlja 19. avgusta. [Izv. dopis.] Velikansko se je slavil pri nas 50. rojstveni dan Nj. Veličanstva cesarja. Ker ste uže program preje priobčili, bodem le na kratko poročal o tej sijajnej svečanosti. Uže 17. avgusta so pokali možnarji, zvečer pa je bila razsvitljava in godba. Nij je bilo hišice brez lučic v različnih barvah, posebno odlikovala se je narodna čitalnica z dvema transparentoma, in cesarjevo podobo, godci pa so igrali spremljani od baklonoscev. Pred stanovanjem štovanega g. okr. glavarja igrali so se trije komadi — a ko zadoni cesarska himna, odmeva iz tisoč grl živio Franc Josip I. Dne 19. avgusta bila je budnica in ob 8. uri slovesna sv. maša. Potem so se poklonili v deputaciji vsi uradi, mestni zastop itd. Deputacije je vodil čislani g. sodnik E. Dev in nagovoril slovensko g. okr. glavarja z izbornimi besedami, na kar mu je g. okr. glavar tudi slovensko odgovoril, povdarjajoč, da ga posebno veseli, ko vidi tudi celi mestni zastop navzočen. Kmalu po omenjenej predstavi pričel se je v posameznih razredih sklep šolskega leta z dekla-

macijami in petjem. Letno šolsko sporočilo je imelo na čelu primerno pesnico od g. Fr. Šetine. Po šolskeje slavnosti bila je na telovadišči javna produkcija. Izvrstno so se pokazali učenci kot krepke utrjene dečke.

Ob 1. uri popoldne bil je banket; navzočnih je 34 oseb, gotovo velik broj za mesto Črnomelj. Prvi je napil g. župan Franjo Šušteršič svitlemu cesarju, g. E. Dev na cesarjeviča Rudolfa in g. Malenšek na cesarsko rodovino Habsburško. Navdušenje je bilo veliko.

Popoldne je bila veselica na prostem, kjer so se najpridnejši učenci pogostili s teletjo pečenko, vinom in kruhom.

Vse je bilo vesele volje, šolska mladina je izvrstno popevala in deklamovala, mladi svet pa se je sukal, ko je mesec prisvetil izza oblakov, kakor'bi se hotel sam udeležiti tega imenitnega dne. Izvrstno se je izvršil program in vso čast slavnostnemu odboru, ter njega predsedniku g. sodniku E. Devu! Mi pa kličemo: Bog nam še ohrani svitlega cesarja mnogo, mnogo let.

Stoletnica Jarneja Kopitarja.

(Konec.)

Neizrekljivo navdušeno so bili vsprjeti telegrami, priposlani zbranej družbi Kopitarjevih čestilcev od vseh krajev, tudi daljnih slovanskih. (Telegrame priobčujemo na koncu tega sestavka. Ur.) Pri prečitaniu brzovanja iz Trsta vsklikne negdo izmed odlične družbe: „Pereat irredenta!“ Kakor iskra, ki pade na suho slamo, se v hipu spremeni v velik plamen, a ta zopet bliskoma okolo sebe poseže, tako se je ta klic pomnožil.

Govoril je zbranej družbi tudi zastopnik koroških Slovencev, poslanec Einspieler. O štajerskih Slovencih je župnik g. Raič z živimi besedami pripovedoval, koliko imajo pretrpeti od svojega sosedu Nemca, da jim nij nikjer pravica, da štajerski Slovenci nima jo ničesa upati od nemškega Gradca, da jedino upanje stavijo še na belo Ljubljano, na združenje z družimi Slovenci. G. prof. Einspieler je govoril o koroških Slovencih ter družbi razjasnil tožno njih položenje. Slovenski jezik je v čisto slovenskih okrajih izključen iz šol ter uradov. Vsled te silne še zdaj nepretrgano vršeče se germanizacije so koroški Slovenci v opasnosti, da se iznarodé ter utopé v presilnih nemških valovih. Tudi koroški Slovenci nadejajo se rešitve iz bele Ljubljane, zato tudi paznim okom gledajo razvijanje narodne slovenske reči v sredini Slovenstva. Tudi Einspielerjev govor je bil na vdušeno sprejet.

Državni in deželni poslanec g. Nabergoj je govoril imenom primorskih Slovencev naglašajoč nevarnost, katera preti tamošnjim Slovincem od še zmirom od vlade podpiranega italijanstva. G. Nabergoj je bil sprejet s klici „tukaj!“ kar se je oziralo na znani dogodjaj v tržaškem deželnem zboru.

Vsa slavnost se je redno ter dostojno vršila, v presledkih je svirala godba, ter so peli vrli pevci ljubljanskega čitalniškega pevskega zbora. Okolo 4. ure popoldne se je lepa slovesnost zaključila, ter so se vsi udeleženci pripravili na odhod v istem redu, kakor so dospeli v Repnjo. Poslovljenje od Vodiških domačinov je bilo prav srčno.

S tem bil bi opis slovesnosti dovršen. A ker smo bili na povratku v Ljubljano povsodi tako sijajno ter ljubezljivo sprejemani od kmet- skih prebivalcev, bodi nam dovoljeno, da tudi to omenimo.

Vasi, skozi katere smo se peljali, so bile na čast Kopitarjevimi čestilcem ozaljšane z narodnimi trobojnicami ter tudi s zvonikov cerkvenih vihrale so zastave. V srednjih Gammeljnih, kjer je bilo istega dne slučajno tudi žegnanje, sprejeli so vaščanje slavatelje Kopitarjeve iskreno kot svoje dobre prijatelje ter brate. Vsa vas je bila na nogah, mlado in staro se je trlo okolo voz, stiskajoč gostom roke, deklice obsipajoč jih s cveticami ter deleč mej nje kranjske „bôbe“. Veliko iznenađenje pa je dohitelo čestilce Kopitarjeve na Ježici. Pod slavalokom na cesti so čakala gostov slovenska dekleta z Ježice v prekrasnih domačih pečah. Prav ob enem trenutku, ko so ravno gostje dospeli do slavaloka, se je pa dež, ki je prej uže močno padal, neusmiljeno vlij. Zato se je pozdrav od obeh strani vršil prav kratko. Aleševa hčerka z Ježice pozdravi čestilce Kopitarjeve, vračajoče se s slavnosti. V imenu „Sokola“ odzdravi g. Armič, potem pa izroče dekleta lep venec „Sokolovej“ zastavi a udeležencem Kopitarjeve slavnosti pripno krasne šopke na prsi. Ne moremo si kaj, da bi tudi mi s tega mesta ne zaklicali vrlim rodoljubkinjam z Ježice: Živele!

Pri Aleši je bil odpočitek kake pol ure, kjer se je vse s slastjo spravilo nad dobro vino in okusno jed, posebno oni, katere so lojterski vozovi pretresli na grdem potu notri do obisti. Zadnji voz je došel pred ljubljansko čitalnico ob 1/2 9. ure na večer.

K slavnosti Kopitarjeve stoletnice je „Matica slovenska“ odposlala pet odbornikov, da zastopajo društvo pri svečanosti. Odbor „Matice slovenske“ pa je tudi soglasno sklenil, da plača 65 gold. stroškov za spomenično ploščo na rojstvenej hiši Kopitarjevej.

Telegrami, ki so odboru došli, so sledeči:

Dunaj. Slava neumrlomu Kopitarju, otcu slavjanske nauke, koga imao sam srječu poznati na Dunaju; slava narodu, koji zna poštovati svoje učene muževe, a raditi, kao su oni radili. Pozdrav od svijuh ruskih slavista! Živeli Slovenci!

Rajevsky.

Praga. Beseda umelecka v Pražě, uznajic velike zasluhy Kopitara o vedu slovan-skou, kori se o den významne slavnosti slovenske pamatce velikeho učence, a provoslava mu nehýnouci slavu!

Strakatý, předseda.

Krapina. Kopitar prije 45 godinah potaknuo i mene, da pomnivo gojim slavensku knjigu; s toga žalim, da njegovoj svečanosti prisustvovati nemogu te kličem iz dna srдца: slava mu!

Ivan Kukuljević.

Belgrad. Slava slovenskom narodu, koji je celokupnom Slovenstvu dao Kopitara! Slava današnjim prvacima slovenskim, naslednicima velikog rodoljuba, ne samo po krvi nego i po duhu! Slava sa svih krajeva neumrlome Kopitaru!

Sekretar srpskog učenog društva:

Kujundžić.

Sofija. Iz stolica-ta Sofia na mnogovečno stradavše-to novovozrođeno slavensko gospodarstvo, slavenska beseda, bratski vas pozdravlja za praznika na bezsmertni za slavenska nauka Kopitara! (Drugo polovico tega telegrama izpušćamo, ker je nam prišel tako skvarjen, da ga nijsmo razumeli. Ur.)

Grekov.

Novisad. Historija preporodaja srpske književnosti prepletena je sjajnim trakom imena Kopitarova. Srpski narod poštujući pomen Vuka Karadžića sjeća se svagde s pietetom i

Jarneja Kopitara. Zato i književno društvo Matice srpske danas sa oduševljenjem pozdravlja stoletnicu slavljenog pokojnika.

Književni odbor Matice srpske.

Dunaj. — Na korist vseh Slovanov delavšega moža treba, da i vsi Slovani slavé. Slovencem se pridružuje i češka omladina ter kliče: slava Kopitarju, živeli njega slaveči Slovenci! Akademicky spolek na Dunaji.

Zagreb. Slovenci v hrvatskeji metropoli živeči, pošiljajo vam srčen pozdrav in kličejo: bodi večen spomin učenjaku Jarneju Kopitarju, živeli čestilci njegovi!

Bradaška, dr. Fon, dr. Kopač, Kos, dr. Kosirnik, Kuralt, Marn, Mušič, Roš, Seunig, Stožir, Valjavec, dr. Vajngerl, dr. Vidrič, Žepič.

Zagreb. Zadržan prisustvovati stoletnici, izročam Slovencem srčne bratske pozdrave od Bolgarov, pošiljajoč ob jednom dotično pismo v originalu, v katerem kličejo Slavjani od Balkana gromovito slava uspomeni Kopitarjevej za njegove naučne zasluge, kakor v obče za Slavjanstvo tako posebno tudi za Bolgare!

Za Sofijsko slavjansko besedo: Bezenšek.

Celovec. V spomin stoletnice neumrlega učenjaka kličemo navdušeni: večna slava Kopitarju, slava vsem čestilcem njegovim! Živi, živi duh slovenski!

Odborniki Mohorjeve družbe v Celovci.

Celovec. Rodoljubom pomrlim večnaja pamjat! Rodoljubom zbranim v Repnjah slava! Vsem delavnim rodoljubom slavjanskim: mnogaja ljeta! Matija Majar v Celovci.

Celovec. Učeni Kopitar je delal za naš narod z učenostjo: delajmo vsak po svojem stanu za srečo naroda slavjanskega!

Rossbacher v Celovci.

Celovec. Slava narodu, ki časti svoje zaslužene može. Janežič.

Trst. Večna slava slovničarju Jarneju Kopitarju! Čitalnica tržaška.

Vižmarje. Slava Kopitarju, živeli njegovi čestitelji! Hrabroslav Odlázek, Vižmarski.

Medvode. Slava! kličem čestiteljem vednostnega velikana, ki narod budi in spodbujajo potomce k duševnemu delu!

Milič,

železniški predstojnik v Medvodah.

Ljutomer. Kopitarjeve slavitelje srčno pozdravlja Ljutomerska čitalnica.

Trst. Srčen pozdrav čestilcem Kopitarjeve slave.

Cegnar, Slavomir, Pogorelc, Jože Kavčič, Jereb, Vadnov, Čenčič, Hrabroslav Dekleva, Friškovič, Jazbec.

Tullnerbach. Slava Kopitarju, slovenskemu učenjaku. Bog živi Kopitarjev rod.

Ivan Navratil,

na odpočitku blizu Beča.

Rakek. Trud Kopitarjev sad mej Slovani naj širi obilno, priča na glas, kaj ume svoboden, složen Slovan.

Resman, Vrbic.

Brežice. Slava Kopitarju, slava njegovemu duševnemu sinu Miklošiču, čast in po-

štenje nepristranskemu vladanju Taaffeja in Winklerja, ter zahvala zbranim čestilcem izdatelja „Glagolita clozianus“ izražajo v duhu navzočni Slovenci brežkega okraja.

Tanšek.

Ptuj. Večnaja pamjat veleumnemu učenjaku Jarneju Kopitarju. Sokolovo oko njegovo odkrilo nam je tajno krasoto glagoliške prostosti, opazilo, vodilo duhovite orjake: Srbina Vuka, našega Miklošiča. Slava Repnjam: Na zdar vsem denes tamkaj navzočnim.

Za čitalnico ptujsko: Žitek.

Golobkovo na Češkem. Delavni v prid Slovanstva, čuvamo pravico in resnico, proganjamo pa ošabnost in plitkost, kakor vredni nasledniki Dobrovskega in Jarneja Kopitarja. Slava mu! Lego.

Razen teh telegramov so došli tudi sledeči dopisi iz Zagreba:

Slavni odbore!

Veoma žalim, što uz najbolju volju ne mogu se odazvati tamošnjemu cienjenomu pozivu od 14. t. m. i što ni jedan od akademika ne može biti svjedokom ove počasti, koju slovenski rodoljubi priređuju svojem velikomu zemljaku i slavnomu slovjenkomu jezikoslovcu Jarneju Kopitaru. Ali taj propust nadomjestiti će prof. dr. Celestin, koj se tiem umoljava i ovlaštjuje, da akademiju i mene zastupa kod svečanosti, kojoj ćemo biti svakako duhom prisutni, budući osvjedočeni o velikih zaslugah neumrloga svečara.

Dr. Fr. Rački, predsjednik jugoslavjanske akademije znanosti.

Dalje od „Matice Hrvatske“:

Slavni odbore za Kopitarovu svečanost

u Ljubljani.

U ime „Matice Hrvatske“ čast mi se je najsrdačnije zahvaliti na cienjenom pozivu od 14. t. mj. od strane toga odbora za Kopitarovo slavlje, te veoma žalimo, što nemože na toj bratinskoj svečanosti nijedan od odbornika „Matice“ prisustovati. Nu da ipak zadovoljimo želji našoj opunovlašćujemo ovim našega utemeljiteljnoga člana profesora dra. Fr. Celestina, da pri Vašoj svečanosti „Maticu Hrvatsku“ zastupa.

Sa bratinskim pozdravom

u ime upravlj. odbora „Matice Hrvatske“:

Ivan Kostrenčić,

tajnik „Matice Hrvatske“.

Od „Sokola Hrvatske“:

Slavni odbore za Kopitarovu svečanost

u Ljubljani.

U ime „Hrvatskog Sokola“ u Zagrebu čast mi je izraziti tim naše veliko sažaljenje, da nijedan od odbornika našeg društva ne može prisustvovati pri liepoj bratinskoj Kopitarovoj svečanosti. Nego da ipak zadovoljimo svojoj želji, opunovlašćujemo ovim svoga izvršujućeg člana, profesora dra. Fr. Celestina, da pri Vašoj svečanosti zastupa „Hrvatski Sokol“.

Sa bratskim pozdravom

u ime upravljavajućeg odbora

„Hrvatskog Sokola“:

Dr. Jos. Fon.

Domaće stvari.

— (Umori pri Škofjej Loki.) Z Loke se poroča, da je nek tamošnji brič, ki je bil prej uže v norišnici, v društvu z necim družim uže kaznovanim lopovom umoril in oropal necega kmeta in kmetico. Sumi se zdaj, da je bričev tovariš tudi morilec sod-

nika Kravs. Zasledili so zdanji umor baje s tem, da so pri briči našli svinsko kračo, katero je bil vzel ubitemu kmetu. Umor se je zgodil v petek, morilca so žandarmi imeli uže v nedeljo. Natančnejega poročila nemamo.

— (Čestitanje.) Znani konservativni nemški poslanec Lienbacher je imenovan za dvornega svetovalca pri najvišjem sodišči. Slovenski državni poslanci so mu na tem imenovanji telegrafično čestitali.

— (Za Kopitarjevo slavnost) so dalje darovali gg.: J. Fabian 1 gld., Fr. Regoršek 1 gld., P. Drahsler 1 gld., gospa Julija Materne 5 gld.

Tuji.

23 avgusta:

Pri Slonu: Junker iz Dunaja. — Prinz iz Celovca. — Perko iz Trsta. — Eichsel iz Dunaja.

Pri Malléi: Mayer iz Dunaja. — Jelussig Ordega iz Trsta. — Stallmach iz Praga. — Dr. Lobmayer iz Zagreba. — Schamba iz Dunaja. — Gerzin iz Starega trga. — Vitez Schneid iz Dunaja. — Bohatsch iz Gradca.

Pri bavarskem dvoru: Schutz iz Ruskega. — Revšin iz Italije.

Dunajska borza 24. avgusta.

(Iz virno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	72 gld.	90	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	73	85	"
Zlata rente . . .	88	30	"
1860 drž. posojilo . . .	132	"	"
Akcije narodne banke . . .	835	"	"
Kreditne akcije . . .	287	"	"
London . . .	117	75	"
Srebro . . .	"	"	"
Napol. . .	9	35	"
C. kr. cekini . . .	5	57	"
Državne marke . . .	57	80	"

Št. 4330.

(400—2)

Razpis.

Za oskrbljevanje kurjave, za snaženje, oziroma popravljanje vseh dotičnih umetnih kurjavnih naprav in za nadziranje vodovaje v deželnej blaznici na Studenci, se bode oddala služba kurjača z letno plačo 600 gold. in s prostim stanovanjem, kurjavo in svečavo, provizorično proti obestranskej polletnej odpovedbi.

Prošnjiki za to službo, ki morajo biti v ključarskih in kovaških delih izurjeni, lepega zadržanja in neomadeževanega življenja in ki imajo dokazati svoje domovinstvo, zmožnost nemškega in slovenskega ali katerega drugega slovanskega jezika, svoj stan in starost, krepko telesnost in trdno zdravje in v katerem oboru in kje so dozdej služili, naj svoje prošnje do

dné 15. septembra 1880

pošljejo vodstvu deželnih dobrodelnih naprav v Ljubljani.

Od deželnega odbora kranjskega, v Ljubljani, 17. avgusta 1880.

Nova hiša št. 7

na opekarskeje cesti (v Trnovem) v Ljubljani, dvajset let davka prosta, s 470 sežnjev zemlje okolo hiše, se prostovoljno prodá. Polovica kupne cene lahko ostane na hiši. Kupci naj se oglašé pri posestniku v iste hiši. (403—2)

Za čiščenje in izboljšanje vina

najboljše, najhitrejše in najcenejše sredstvo je

prava francoska žolca.

To, kakor tudi prosti navod, kako se rabi, dobi se zmirom z osebnim ali poštnim naročilom pri A. Hartmannu v Ljubljani, v Luka Tavčarjevej hiši. (273—21)

Najsijajnejši vspeh zagotovljamo. Troški za čiščenje znašajo za vsak hektoliter 4¹/₂ kr.

2 ali 3 dijaki na hrano

sprejmó se v poštenej trgovskeji hiši v Ljubljani. Vpraša naj se v F. Müllerjem „Annoncen-bureau“. (405—2)

Izdatelj in urednik Makso Armich.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.